

INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN ILFOV

Aprobat,
Inspector Școlar General,
prof. Adriana STOICA

Programa școlară
pentru disciplina opțională

Ora cu și pentru animale
Clasele a V-a/a VI-a

2024

Programă școlară pentru disciplină opțională propusă pentru oferta județeană

NOTĂ DE PREZENTARE

Ora cu și pentru animale este o disciplină opțională de tip integrat, ca parte a curriculumului la decizia elevului din oferta școlii. Programa integrează domenii de larg interes din domeniul educației civice, dar și al științelor (biologie, geografie, matematică), având ca tematică generală abordarea unor aspecte științifice ale relației om - animale de companie și al respectului pentru vițuitoare și mediul înconjurător. Această programă integrează elemente specifice disciplinelor din aria curriculară *Om și societate*, dar și *Matematică și Științe* sau *Consiliere și orientare* și se adresează elevilor din învățământul gimnazial, clasa a V-a sau a VI-a, cu buget de timp 1 oră pe săptămână.

În România, problema animalelor singure este o problemă de interes național. Realitatea din teren ne arată că această problemă pleacă de la lipsa de informare ori de la lipsa de educație în direcția bunăstării animalelor. Un copil empatic și responsabil cu animalele va fi un copil empatic și responsabil în relația cu semenii săi.

Ora cu și pentru animale este o construcție curriculară inspirată din proiectul pilot „Ora de relaxare – ora cu animale. Învățăm de la animale mici cum să fim oameni mari”, implementat în anul școlar 2022-2023, în două școli din județul Ilfov, în localitățile Domnești și Ciolpani, cu scopul încurajării învățării participative, optimizării abilităților socio-emoționale ale elevilor, promovării empatiei, a responsabilității și a respectului față de animale. Proiectul educațional amintit continuă și prin includerea acestei discipline în oferta județeană de cursuri opționale, contribuind la dezvoltarea competențelor cheie specifice profilului de formare al absolventului de ciclu gimnazial (*competențe sociale și civice, spirit de inițiativă și antreprenoriat, sensibilizare și exprimare culturală*).

Scopul disciplinei opționale îl reprezintă dezvoltarea la elevii din învățământul gimnazial a competențelor sociale și civice, dar și a spiritului de inițiativă și antreprenoriat, respectiv sensibilizare și exprimare culturală din perspectiva asigurării bunăstării animalelor. Elevii vor învăța despre responsabilitățile deținătorilor de animale, despre nevoile necuvântătoarelor, ceea ce va conduce la o mai bună interacțiune cu acestea, la scăderea numărului de cazuri de abandon sau violență, la creșterea numărului de animale de companie adoptate și îngrijite corespunzător prin sterilizare, vaccinare, înregistrare etc.). Intenția disciplinei propuse este aceea de a iniția o schimbare atitudinală în relația cu animalele, și nu o acumulare de cunoștințe ce reprezintă doar un suport pentru o dinamică adecvată cu necuvântătoarele.

Cunoștințele, abilitățile și atitudinile sunt strâns corelate cu prevederile *Declarației Universale a drepturilor animalelor* adoptată de UNESCO în anul 1978. De asemenea, prin această disciplină, cât și prin proiectul educațional ce a generat-o, se intenționează punerea în aplicare a dispozițiilor și principiilor *Convenției Europene din 23.06.2003 pentru protecția animalelor de companie*, respectiv, prevederile *Legii nr. 205/2004 privind protecția animalelor*, cu modificările și completările ulterioare. Prezenta propunere integrează informații venite și din partea ONG-urilor partenere (*exemple: Animal Society, Fundația Visul Luanei, Asociația ARCA, Asociația pentru Dezvoltare Comunitară Misfit Superheroes, Big Hearts Society, Spitalul Veterinar Pet Stuff etc.*) a medicilor veterinari, a autorităților competente, altor modele de bune practici din țări în care respectul față de animale constituie deja o disciplină în școli.

Programa propusă contribuie la atingerea unui important obiectiv transversal din strategia *România educată*: „creșterea gradului de alfabetizare funcțională în România”. Fără îndoială, „alfabetizarea civică și socială” reprezintă o componentă esențială a acestui obiectiv.

Prin caracterul său integrator, programa se adresează și „nevoii unei perspective holistice ca premisă a învățării permanente”, așa cum se evidențiază în documentul *Repere pentru proiectarea curriculumului național*. Din perspectiva documentului amintit, competențele ce urmează a fi dezvoltate sunt corelate cu profilul de formare al absolventului de clasa a VIII-a.

Pornind de la competențele generale și cele specifice, până la activitățile de învățare, întreaga programă este corelată cu profilul de formare al absolventului și contribuie la dezvoltarea unor competențe importante asociate acestui profil, precum:

A. *Competențele sociale și civice* sunt asociate cu toate competențele generale.

De exemplu, „relaționarea pozitivă cu ceilalți în contexte școlare și extrașcolare, prin exercitarea unor drepturi și asumarea de responsabilități” este corelată cu una dintre competențele specifice din prezenta programă: 3.1. *Explorarea unui comportament responsabil în procesul de îngrijire și adopție a animalelor*, precum și cu activitățile de învățare propuse.

De asemenea, competența „operarea cu valori și norme de conduită relevante pentru viața personală și pentru interacțiunea cu ceilalți” este corelată cu o parte dintre competențele specifice propuse

”Manifestarea disponibilității pentru participare civică în condițiile respectării regulilor grupului și valorizării diversității” este o competență, corelată cu programa avută în discuție, prin competențele specifice: 1.1. *Manifestarea interesului față de diversitatea și complexitatea lumii animalelor domestice și sălbatice*, 1.2. *Explorarea importanței animalelor pentru viața oamenilor corelată cu respectul manifestat față de nevoile acestora* sau 2.1. *Formularea unor opinii, explicații, argumente pentru promovarea drepturilor animalelor și prin activitățile de învățare oferite*.

B. *Spiritul de inițiativă și antreprenoriat* exprimat prin „manifestarea inițiativei în rezolvarea unor probleme ale grupurilor din care face parte și în explorarea unor probleme ale comunității locale” este evidențiat prin formarea unor competențe specifice asociate, în mod special, competenței generale 3.

C. *Sensibilizarea și exprimarea culturală* evidențiată prin „realizarea de lucrări creative, folosind diverse medii, inclusiv digitale, în contexte școlare și extrașcolare” este corelată cu mai multe competențe specifice propuse, și anume: 1.1. *Manifestarea interesului față de diversitatea și complexitatea lumii animalelor domestice și sălbatice și cu activitățile de învățare exemplificate* (exemplu: organizarea unei expoziții de postere despre diferite categorii de animale și importanța lor în viața oamenilor; promovarea concursului „Prietenul meu necuvântător” – concurs de desene, picturi, colaje și materiale multimedia despre companionul de acasă). De asemenea, s-a avut în vedere și competența specifică 2.1. *Formularea unor opinii, explicații, argumente pentru promovarea drepturilor animalelor și activitățile de învățare asociate* (exemplu: *Participarea la realizarea unui proiect „Prin ochii copiilor - cum trăiesc animalele din jurul meu?” prin care elevii documentează foto/video viața animalelor din comunitatea în care locuiesc, pentru un interval de timp dat*).

Originalitatea programei *Ora cu animale* este potențată de parteneriatele încheiate cu ONG-uri cu preocupări specifice și cu *Biroul pentru Protecția Animalelor* din cadrul Consiliului Județean Ilfov, facilitând un mediu de învățare interactiv, dinamic și valorificând instrumente și metode inovative în educație. Prin aceste parteneriate se dezvoltă aplicații practice și resurse didactice moderne, se stabilește contactul cu medici veterinari, antreprenori, specialiști în protecția mediului, în general, a animalelor de companie, în special, care pot deveni modelele pentru elevi.

Ca nivel de integrare curriculară, din perspectiva domeniilor de cunoaștere, propunem o proiectare predominant transdisciplinară, dar evident, există și un caracter inter/multidisciplinar.

La formarea competențelor specifice și generale pot contribui discipline precum educația socială, biologia, geografia, fizica ș.a. într-o manieră integrată, conținuturile fiind concepute astfel încât oricare dintre profesorii care au una din specializările menționate (și nu numai) să le poată aborda.

Din punct de vedere metodologic, prezenta programă propune o abordare a învățării bazată pe provocări inspirate din lumea reală, precum: *sprijinul emoțional oferit oamenilor de către unele animale de companie – proiectul „Animale în spitale”*; *sprijinul acordat de unele animale oamenilor cu dizabilități (exemplu: nevăzători) sau cu probleme medicale (exemplu: câini pentru diabetici, epilepsie, persoane alergice)*; *importanța respectării drepturilor animalelor etc.*). Toate acestea sunt abordate integrat, întregul demers didactic concentrându-se pe găsirea unor soluții, într-o manieră colaborativă, lucrând efectiv în cadrul unor aplicații practice (learning by doing). proiecte, studii de caz, investigații, în care profesorul este coparticipant, nu doar îndrumător.

Structura programei include: nota de prezentare, competențele generale, competențele specifice (corelate cu cele generale), activitățile de învățare (oferite într-o abordare cât mai concretă), conținuturile învățării (cu caracter integrator, profund interdisciplinar, organizate pe domenii de conținut și care încearcă să abordeze o paletă variată de probleme), sugestiile metodologice (cu exemple concrete de strategii, metode, tehnici, instrumente; recomandări privind instruirea diferențiată; recomandări privind evaluarea și un exemplu concret de desfășurare a unei activități de învățare).

COMPETENȚE GENERALE (CG)

CG 1	Cooperarea pentru investigarea unor aspecte specifice lumii animalelor, prin asumarea unui comportament responsabil în raport cu acestea
CG 2	Relaționarea pozitivă cu animalele prin exercitarea unor drepturi și asigurarea unui mediu adecvat pentru bunăstarea lor, pe termen lung
CG 3	Participarea responsabilă la viața mediului înconjurător prin manifestarea unui comportament adecvat față de animale

COMPETENȚE SPECIFICE (CS)

ȘI

EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE (EAI)

CG 1 - Cooperarea pentru investigarea unor aspecte specifice lumii animalelor, prin asumarea unui comportament responsabil în raport cu acestea

CS 1.1. Manifestarea interesului față de diversitatea și complexitatea lumii animalelor domestice și sălbatice

- Organizarea de discuții/dezbateri cu privire la dinamica complexă a relației om-animal: omul ca animal social, beneficiile domesticirii animalelor, avantajele deținerii de animale de companie, rolul animalelor în societatea modernă versus antichitate etc.;
- Realizarea unei clasificări a animalelor, cu accent pe rolul animalelor domestice în viața oamenilor;
- Exemplificarea celor mai cunoscute animale de companie și a unor animale care nu pot acompania oameni (exemplu: De ce animalele sălbatice nu sunt animale de companie?);
- Compunerea unor catrene/ghicitori despre diverse animale, cu accent pe cunoașterea și respectarea nevoilor acestora;
- Exemplificarea unor sugestii de activități distractive pe care omul le poate face alături de animalul său de companie;
- Identificarea unor modalități de comunicare a animalelor (exemplu: câinii își ling puii pentru a-i îngriji și a comunica cu ei);
- Organizarea unei expoziții de postere despre diferite categorii de animale și importanța lor în viața oamenilor;
- Promovarea concursului realizat în parteneriat cu Consiliul Județean Ilfov „Prietenul meu necuvântător” – concurs de desene, picturi, colaje și materiale multimedia (prezentări, povești, întâmplări) despre companionul de acasă;

CS 1.2. Explorarea importanței animalelor pentru viața oamenilor corelată cu respectul manifestat față de nevoile acestora

- Lansarea unor discuții despre sprijinul emoțional oferit oamenilor de către unele animale de companie (exemplu: proiectul „Animale în spitale”);
- Abordarea unor studii de caz despre sprijinul acordat de unele animale oamenilor cu dizabilități (exemplu: nevăzători) sau cu probleme medicale (exemplu: câini pentru diabetici, epilepsie, persoane alergice);
- Abordarea unor discuții și studii de caz despre câinii-polițiști;
- Invitarea unor specialiști în școli (exemplu: Clubului Câinilor Utilitari) însoțiți de câini de terapie, de căutare și salvare.

CS 1.3. Dezvoltarea empatiei față de animalele domestice și sălbatice și față de dificultățile întâmpinate de acestea

- Citirea unor povești, poezii/ vizionarea unor filme despre animale, cu scop de sensibilizare cu privire la relația om-animale:

- Animale celebre – povești reale cu animale: Haciko, Balto, Laika, Rin Tin Tin, Secretariat, Buchephalus, Seabiscuit, Pigasus, Pauline Wayne, Cher Ami, papagalul Alex, ursul Wojtek, Esther the Wonder Pig, pisica Bob etc.
- Animale celebre – personaje celebre din film și literatură: Colț Alb, Lassie, Bambi, Flipper, Simba, Baloo, Winnie the Pooh, Charlotte, Shere Khan, Garfield, Donald Duck, Tom și Jerry, Mickey Mouse, Black Beauty, Babe, Napoleon etc.

- Organizarea unor vizite (exemplu: Steaua Speranței – adăpost de cai);

- Organizarea unor activități cu ocazia Zilei Mondiale a Animalelor: expoziții, prezentări etc.

CG 2 - Relaționarea pozitivă cu animalele prin exercitarea unor drepturi și asigurarea unui mediu adecvat pentru bunăstarea lor, pe termen lung

CS 2.1. Formularea unor opinii, explicații, argumente pentru promovarea drepturilor animalelor

- Realizarea unor prezentări video și abordarea unor discuții cu privire la importanța respectării drepturilor animalelor; drepturi încălcate versus drepturi respectate;

- Analizarea activității unor organizații care apără drepturile animalelor;

- Urmărirea unor video-uri despre dresarea animalelor;

- Organizarea unor vizite educative la un adăpost de animale, fermă sau centru de reabilitare pentru animale sălbatice;

- Participarea la realizarea unui proiect „Prin ochii copiilor - cum trăiesc animalele din jurul meu?” prin care elevii documentează foto/video viața animalelor din comunitatea în care locuiesc, timp de o săptămână.

CS 2.2. Raportarea critică la opiniile și argumentele formulate de alte persoane în contextul unor dezbateri privind asigurarea și promovarea drepturilor animalelor

- Lansarea unei dezbateri cu tema „Drepturile lor, beneficiile noastre – ființe simțitoare sau bunuri materiale?”;

- Prezentarea în școli a campaniilor de sterilizare de către reprezentanții Consiliul Județean Ilfov – Biroul pentru Protecția Animalelor;

- Derularea campaniei „Stăpân responsabil de animale” de comunicare despre deținerea responsabilă de animale (Condiții adecvate de adăpostire/ Cum îl protejezi în zilele fierbinți?/ Cum îți protejezi prietenul iarna?/ O dietă corectă/ Cum interacționăm în siguranță? etc.);

- Analiza unor imagini ale unor animale care fac munci grele: cal, măgar, cămilă, câine, bivoli etc.; menționarea drepturilor care le sunt încălcate acestora și soluții pentru un trai mai bun;

- Lansarea unor dezbateri cu argumente pro/contra supunerii animalelor la munci grele.

CS 2.3. Corelarea unor fenomene (exemplu: fenomenul câinilor fără stăpân) cu informații din domeniul protecției animalelor pentru facilitarea unui comportament responsabil față de animale în special și față de comunitate, în general

- Promovarea unor proiecte de investigație, în parteneriat cu Consiliul Județean Ilfov/ ONG-uri, despre legislația locală și internațională privind protecția animalelor, precum:

- „Legislația viitorului” - proiect de investigație despre legislația locală și internațională privind protecția animalelor, cu sugestii din partea elevilor despre proiecte legislative locale/naționale;
- Căsuțe pentru pisicile de bloc;
- Legea voluntariatului pentru a include ore în beneficiul comunității;
- Tribunalul animalelor: elevii analizează cazuri și situații imaginare și reale, dezbate legislația și emit recomandări.

- Abordarea unor studii de caz sensibile despre: animale la circ, animale sălbatice în captivitate (exemplu: grădini zoologice, ferme de blană etc.), animale în filme sau violența împotriva animalelor;
- Lansarea unor discuții despre animalele fără stăpân: cauze (abandon, înmulțire necontrolată etc.) efecte, soluții;
- Abordarea unor studii de caz despre oameni aflați în pericol în preajma animalelor și despre animale-victime ale oamenilor.

CG 3 - Participarea responsabilă la viața mediului înconjurător prin manifestarea unui comportament adecvat față de animale

CS 3.1. Explorarea unui comportament responsabil în procesul de îngrijire și adopție a animalelor

- Prezentări și discuții despre îngrijirea animalelor, cu participarea medicilor veterinari și ai reprezentanților ONG-urilor cu privire la: adăpost, hrană, igienă, tratamente medicale (vaccinare, sterilizare/castrare, consult medical, nevoi specifice animalelor exotice etc.);
- Propunerea unui jurnal de îngrijire a animalului timp de 1 săptămână/1 lună/1 an în care se notează activitățile legate de îngrijirea unui animal real/imaginar;
- Compararea unor imagini/video ale unor animale cu și fără stăpân, bine îngrijite sau neglijate;
- Lansarea unor discuții despre teama de animale și soluții de înfrângere a acesteia (câini, cai, șerpi, găște, etc.);
- Promovarea unei campanii de sensibilizare cu privire la importanța adopției animalelor;
- Simularea unui proces de adopție;
- Prezentarea în școli a campaniilor de adopție de către reprezentanții Consiliul Județean Ilfov – Biroul pentru Protecția Animalelor;
- Propunerea unui concurs de idei („Umple golul din viața ta”) de promovare a adopțiilor pentru câini și pisici din adăposturile publice și private din Ilfov;
- Lansarea platformei „Implicați împreună”, în parteneriat cu Consiliul Județean Ilfov și organizații partenere, unde elevii pot încărca/obține materiale/informații pentru campanii de educare, campanii de sensibilizare a opiniei publice (deținere responsabilă, îngrijire corectă), campanii de promovare, cu posibilitatea de a vota și distribui materiale;
- Organizarea unei vizite a reprezentanților Clubului Câinilor Utilitari în școli pentru exemplificarea dresajului canin, „gentle handling” și interacțiunea în siguranță cu câinii.

CS 3.2. Exersarea unor comportamente adecvate de gestionare a interacțiunii cu animalele sălbatice și a unor situații de criză

- Vizionarea unor filme artistice în care protagoniștii sunt animale sălbatice afectate de impactul uman (exemplu: *Over the Hedge* -2006; *Brother Bear* - 2003; *Rio* - 2011);
- Prezentarea, cu sprijinul specialiștilor, a unor urgențe medicale la animalele sălbatice (exemplu: Când intervenim și cum?/ Condiții de transport/ Obținerea de ajutor specializat etc.);
- Inițierea unor activități cu scopul descurajării dorinței de a deține animale sălbatice ca animale de companie;
- Lansarea unor discuții („Ask me anything” – AMA Animale sălbatice pe baza documentului FVL și suport interactiv online) despre situații frecvente legate de interacțiunile cu animalele sălbatice (exemplu: Ce fac dacă ... găsesc o pasăre pe sol; am o vulpe sau un șarpe în curte; un dihor îmi atacă găinile? etc.);
- Abordarea unor discuții privind atitudinea față de animalele sălbatice în funcție de cât de folositoare/ dăunătoare sunt considerate pentru om, lărgind această perspectivă, cu accent pe rolul vital al fiecărei specii în ecosistemele naturale și pe legăturile strânse dintre acestea (exemplu: ciorile considerate ca fiind dăunătoare, însă dispariția acestora duce la scăderea numărului de păsări răpitoare, precum șoimii și bufnițele, fiindcă acestea se folosesc de cuiburile ciorilor pentru a-și crește puii);
- Abordarea unor discuții privind legendele, miturile și superstițiile care înconjoară animalele sălbatice (exemplu: cucuveaua ca prevestitor al morții, șarpele atras de lapte, liliacul prins în păr, etc.) și demontarea acestora cu argumente (exemplu: cucuveaua se hrănește cu insecte, iar în trecut acestea erau atrase de lumina de veghe a bolnavului etc.);

- Aplicarea unor exerciții concrete pentru depășirea unor temeri nejustificate față de unele dintre animalele sălbatice.

CS 3.3. Manifestarea unui comportament preventiv în interacțiunea cu animalele, în vederea menținerii sănătății ambelor părți

- Lansarea unor discuții concrete despre modalități de prevenire a răspândirii unor boli de la animale la om (și invers);
- Organizarea unor vizite ale unor medici veterinari și umani în școli pentru a discuta bolile cu potențial zoonotic și măsurile de prevenție (exemplu: parazitoze intestinale, dermatomicoze, boli respiratorii etc.) ;
- Realizarea unor materiale-suport privind igiena pentru prevenția bolilor (exemplu: spălarea mâinilor, gestionarea deșeurilor etc.);
- Promovarea unor măsuri profilactice pentru animale (exemplu: deparazitare, vaccinare, igiena adăposturilor etc.);
- Prezentarea noțiunii de dizabilitate la animale, noțiuni de etică, diferențe și asemănări cu medicina umană etc.;
- Prezentarea unor intervenții de prim-ajutor uman în interacțiunea cu animalele (exemplu: mușcături, zgârieturi, traume etc.);
- Prezentarea unor intervenții de prim-ajutor pentru animale (Când intervenim și cum?);
- Organizarea unor vizite la cabinetele veterinare locale pentru abordarea unor discuții despre rolul medicului veterinar în comunitate;
- Lansarea unei dezbateri despre RRR – „Reduce, Replace, Refinement” în experimentele pe animale de laborator – strategii și abordări în medicina modernă, cercetare și inovație (culturi de celule, 3D printing versus transplant de organe de animale, inteligența artificială etc.)

CONȚINUTURI

Domenii de conținut	Conținuturi propuse
Oameni și animale: nevoia de companie	• Respectul pentru orice formă de viață • Rolul animalelor în viața oamenilor; rolul și importanța animalelor de fermă • Clasificarea animalelor • Omul și animalele de companie: câine, pisică etc; noile animale de companie: animale exotice (reptile, rozătoare, iepuri, păsări, nevertebrate - arahnide, pești, etc.) • Animale sălbatice: specii native și specii amenințate, specii invazive • Animale care salvează vieți: animale de laborator, animale utilitare • Animale „cu profesii”: câine-păstor, câine-salvator, câine-ghid, câine-polițist, câine-terapeut; cai „cu normă întreagă”: cai de sport, de lucru; animale de terapie • Sporturi cu animale: echitație, vânătoare etc. • Curiozități despre animale • Evenimente dedicate: Ziua mondială a animalelor
Drepturile și bunăstarea animalelor	• Declarația universală a drepturilor animalelor • Cele 5 libertăți fundamentale ale animalelor: – libertatea de a nu suferi de foame și de sete; – libertatea de a trăi ferite de disconfort; – libertatea de a nu suferi din cauza durerilor, a leziunilor și a bolilor;

	– libertatea de a manifesta un comportament normal; – libertatea de a nu suferi de frică sau de stres. • Deținerea responsabilă de animale • Animalele „străzii”: situații, pericole și soluții • Animale care „trudesc”, făcând munci grele: cal, măgar, cămilă, câine, bivol etc • Inițiative civice în beneficiul animalelor (adăposturi, sanctuare, campanii de sterilizare, campanii de educare)
Îngrijirea și protecția animalelor	• Îngrijirea prietenilor patrupezi: adăpost, dietă, sănătate, igienă, vaccinare, sterilizare/castrare, comportament (dresat și educat) și nevoile lor specifice • Îngrijirea animalelor de fermă: animalele din gospodărie versus cele din ferme și nevoile lor specifice • Îngrijirea animalelor exotice: habitat potrivit speciei, dietă corectă, îngrijire medicală specializată, nevoi specifice • Prim ajutor la animale • Adopția animalelor
Sălbatic, liber și protejat	• Animale sălbatice în România, în mediul urban, periurban și rural • Salvarea și reabilitarea animalelor sălbatice în pericol: pe cine, când, de ce? • Protecția speciilor aflate în pericol • Nativ sau invaziv? Traficul de animale și impactul asupra speciilor autohtone • Etichete și percepții despre animale sălbatice: folositor sau dăunător? • Interacțiunea în siguranță cu animalele sălbatice • Rolul grădinilor zoologice, al centrelor de reabilitare, al sanctuarelor
Animalele și sănătatea noastră	• Animale salvatoare de vieți – transplanturi, animale de laborator; • Animalele și dizabilitatea • „One Health” – „O singură sănătate” în contextul bolilor zoonotice • Cum avem grijă de animale pentru a avea grijă de noi: profilaxie și prevenție

Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de dobândire a acestor competențe.

SUGESTII METODOLOGICE

Programa școlară pentru disciplina opțională *Ora cu animale* include sugestii metodologice, menite să ghideze cadrele didactice în aplicarea eficientă a conținuturilor și în proiectarea activităților cuprinse în cadrul acesteia. Aceste sugestii oferă un cadru flexibil pentru desfășurarea procesului de predare-învățare-evaluare, permițând adaptarea strategiilor didactice în funcție de vârsta și nevoile elevilor. Activitățile propuse pun un accent deosebit pe dezvoltarea competențelor specifice, cu o atenție specială acordată formării de atitudini pozitive față de animale și mediul înconjurător, precum și dezvoltării unor abilități practice care să susțină învățarea activă și colaborativă.

Strategiile didactice pot varia, însă cele interactive sunt deosebit de utile, deoarece promovează învățarea prin colaborare și schimb de idei, sprijinind dezvoltarea gândirii critice și a abilităților de

comunicare. În acest context, se pot folosi metode precum „buzz-groups” (elevii discută în grupuri mici despre drepturile animalelor, iar fiecare grup își prezintă concluziile) sau „turul galeriei” (elevii creează postere sau afișe pe teme legate de animale, pe care le expun în clasă și le evaluează împreună cu ceilalți colegi). Aceste metode pot fi adaptate la particularitățile grupului de elevi și la timpul disponibil.

De asemenea, sunt esențiale și strategiile didactice care stimulează gândirea critică prin metode interactive și schimb liber de idei precum *brainstorming*, *brainwriting*, *Philips 6/6* și *starbursting*, încurajând elevii să participe activ la discuții, să își exprime ideile și să își susțină punctele de vedere într-un mediu sigur și respectuos.

Cunoscând rolul de organizator și facilitator al activităților de învățare care îi revine cadrului didactic, acesta poate aborda și strategii *euristice și cognitive*, dirijând procesul de învățare astfel încât, elevii să dezvolte noi competențe, competența generală 1, prin investigare, explorare și rezolvare de probleme, dezvoltând abilități de gândire și organizare a informațiilor prin *metoda Problem-Based Learning (PBL)*: se pornește de la o problemă practică, precum gestionarea animalelor fără stăpân. Elevii sunt împărțiți în grupuri, identifică probleme majore, analizează cauzele și vin cu soluții pe care le pot prezenta în grupuri sau în fața clasei.

Diversitatea activităților de învățare poate fi extinsă semnificativ prin integrarea *instrumentelor digitale* oferite de tehnologia informației și comunicațiilor (TIC). Elevii pot crea prezentări de tip PowerPoint, materiale video sau alte proiecte interactive, utilizând resurse digitale variate. În plus, se pot organiza prezentări și expoziții de desene realizate atât prin *metode tradiționale (creion, acuarelă, cărbune)*, cât și *digital*, folosind aplicații precum *Ibis Paint*, *Autodesk SketchBook*, *Procreate*, *Clip Studio Paint* sau *ArtRage*. Aceste activități pot servi ca pregătire pentru participarea la concursuri, cum ar fi „Prietenul meu necuvântător”, organizat în parteneriat cu Consiliul Județean Ilfov, oferind elevilor oportunitatea de a-și valorifica creativitatea și talentul artistic într-un cadru competitiv și colaborativ.

Dezvoltarea abilităților de *discurs oral* liber în fața colegilor sau a unui public necunoscut este un aspect important pe care cadrele didactice implicate în predarea disciplinei opționale trebuie să-l aibă în vedere. Crearea unui cadru adecvat care să încurajeze elevii să-și prezinte propriile lucrări despre animale și lumea în care trăiesc poate contribui semnificativ la îmbunătățirea abilităților de comunicare și la consolidarea încrederii în sine.

Prin organizarea de prezentări, discuții libere sau dezbateri pe teme legate de animale, profesorii pot stimula elevii să vorbească deschis și argumentat în fața celorlalți. De asemenea, aceste activități îi ajută pe elevi să învețe să structureze informația într-un mod coerent și captivant, să gestioneze emoțiile legate de vorbitul în public și să răspundă întrebărilor sau comentariilor din partea audienței.

Astfel, predarea disciplinei opționale poate deveni nu doar un prilej de învățare a unor informații noi despre animale, ci și o oportunitate pentru elevi de a-și dezvolta competențele de comunicare și de a dobândi încredere în propriile abilități de prezentare.

O atenție sporită trebuie acordată analizei critice a sursei de informație. Evaluarea informațiilor din mass-media este o responsabilitate care revine atât cadrului didactic cât și elevului. Este esențial ca elevii să fie învățați să analizeze critic sursele de informație, în special cele din mass-media și internet. Elevii trebuie ghidați să compare aceste informații cu fapte recunoscute științific și să identifice argumentele pro și contra pentru a-și dezvolta o gândire critică solidă. Profesorul va ghida discuțiile, astfel încât, elevii sunt îndrumați să discute despre surse de informare sigure și nesigure, oferind exemple din mass-media privind diferite specii de animale sau cazuri de abuz.

Instruirea diferențiată se bazează pe realitatea din clasă: elevii învață într-un ritm și mod diferit și dețin un nivel diferit de cunoștințe și competențe. Pentru a aplica acest tip de instruire, profesorii trebuie să cunoască foarte bine nivelul de pregătire al fiecărui elev. Instruirea diferențiată trebuie să fie precedată de o analiză atentă a *stilurilor de învățare*, a *ritmului de asimilare a informațiilor* și de *cunoașterea*

tipurilor predominante de inteligență. Sarcinile de lucru vor fi adaptate specificului fiecărui elev, iar atunci când profesorul distribuie aceste sarcini sau formează grupuri de lucru, trebuie să țină cont de aceste criterii.

Astfel, în activitatea didactică, profesorul poate diferenția cel puțin patru elemente, adaptându-se la profilul psiho-educational al fiecărui elev. *Conținutul*: informațiile specifice disciplinei pot fi prezentate într-o formă adaptată nevoilor fiecărui elev. De exemplu, pentru elevii cu inteligență naturalistă, conținutul despre ecosisteme și conservarea mediului poate include studii de caz despre habitatele animalelor și proiecte de observație în natură. *Procesul*: înțelegerea conținuturilor poate fi facilitată prin diferite metode. Elevii cu inteligență vizual-spațială ar putea explora conceptele prin diagrame și modele, în timp ce elevii cu inteligență kinestezică ar putea experimenta prin activități practice, cum ar fi simularea mișcărilor animalelor sau construirea habitatelor în miniatură. *Produsele*: rezultatele învățării pot varia în funcție de stilul de învățare al elevului. Elevii cu inteligență lingvistică ar putea crea eseuri sau prezentări detaliate despre speciile de animale, în timp ce cei cu inteligență muzicală ar putea compune melodii inspirate de sunetele din natură sau crea jingle-uri educative pentru teme legate de animale. *Mediul de învățare*: crearea unor situații de învățare adaptate la nevoile individuale poate include activități diverse, precum excursii la grădini zoologice pentru a observa animale, sau utilizarea resurselor online interactive care să exploreze diverse ecosisteme și speciile care le populează.

Profesorul poate organiza activități de învățare în grupuri mici sau în colaborare cu organizații de protecția animalelor, pentru a stimula implicarea și interacțiunea între elevi.

Cadrul didactic trebuie să abordeze strategiile didactice și din perspectiva copiilor cu cerințe educaționale speciale. Colaborarea dintre profesori, părinți, psihologul școlar și profesorii de sprijin permite adaptarea programei școlare și organizarea activităților de învățare în funcție de nevoile individuale ale fiecărui elev. Pentru copiii supradotați, pot fi aplicate strategii de accelerare a procesului de instruire pentru a le menține interesul și provocarea intelectuală. Învățarea diferențiată este importantă atât pentru susținerea elevilor cu dizabilități sau cerințe speciale, dar și pentru cei supradotați, diversificând experiența educațională și crescând implicarea și participarea tuturor elevilor din clasă.

În procesul de predare-învățare-evaluare a disciplinei opționale, vor fi utilizate o varietate de materiale didactice, atât scrise cât și digitale, care să capteze atenția elevilor și să conducă la atingerea competențelor asumate. **Materiale scrise**: *enciclopedii și atlase despre animale*, care oferă informații detaliate și imagini colorate despre diverse specii de animale, habitatul lor și modul lor de viață, *cărți de povești despre animale*, de ficțiune sau povești educative care au animale drept personaje principale, *fișe de activități* pe care elevii pot completa imagini ale animalelor, pot colora desene, sau pot răspunde la întrebări pe baza textelor citite, *pliante și broșuri* care conțin materiale informative despre protecția animalelor sau despre biodiversitate, și care oferă informații despre animalele din diverse ecosisteme, *postere cu animale, ecosisteme și lanțuri trofice*, folosite pentru decorarea sălii de clasă și pentru discuții interactive. **Materiale digitale**: *prezentări interactive* cu imagini și informații despre diferite tipuri de animale, grupate pe categorii (mamifere, păsări, reptile, pești, etc.), *documentare scurte sau videoclipuri* din surse precum National Geographic, Discovery, sau YouTube, care prezintă viața animalelor în mediul lor natural, *aplicații educative interactive* care permit elevilor să învețe despre animale prin jocuri, quiz-uri și simulări (ex. "BBC Earth" sau "National Geographic Kids"), *website-uri educative* care oferă lecții, fișe de lucru și activități interactive despre animale, precum Khan Academy, BrainPOP sau Coursera, *jocuri digitale* care ajută elevii să învețe despre clasificarea animalelor, lanțurile trofice sau adaptările la mediu, *aplicații care folosesc realitatea augmentată* pentru a aduce la viață imagini tridimensionale ale animalelor pe ecran, permițând elevilor să le exploreze într-un mod interactiv, platforme de testare precum Kahoot sau Quizizz unde profesorii pot crea chestionare tematice despre animale, iar elevii pot răspunde în timp real.

Evaluarea se va realiza preponderent *formativ* deoarece asigură nu doar o monitorizare continuă a progresului, ci și o adaptare constantă a activităților la nevoile și ritmul fiecărui elev, prin observare continuă și feedback imediat. De exemplu, în cadrul unei lecții despre clasificarea animalelor, profesorul poate urmări modul în care elevii grupează animalele în funcție de caracteristici comune (mamifere, păsări, reptile etc.) și poate corecta greșelile pe loc sau poate încuraja răspunsurile corecte. Feedback-ul

rapid îi ajută pe elevi să-și îmbunătățească înțelegerea înainte de a trece la următorul subiect. Mai pot fi utilizate *fișele de autoevaluare și reflecție* care contribuie la dezvoltarea unor abilități esențiale precum autoevaluarea, gândirea critică și metacognitivă, autonomia și motivația. De asemenea, activitățile de *tip jocuri și concursuri* pot fi folosite pentru a evalua formativ cunoștințele elevilor într-un mod distractiv și interactiv prin intermediul instrumentelor digitale Kahoot, Gimkit, Quizlet Live etc. Rezultatele oferă profesorului informații clare despre nivelul de înțelegere al fiecărui elev. Pot fi realizate *prezentări individuale sau de grup*, orale sau digitale care contribuie la consolidarea cunoștințelor și la dezvoltarea abilităților de comunicare, iar profesorul poate oferi feedback constructiv pentru fiecare elev, evaluând nu doar conținutul prezentării, ci și cooperarea în grup, creativitatea și modul de expunere.

Evaluarea sumativă poate fi realizată printr-o combinație de metode, adaptate nevoilor și preferințelor elevilor, astfel încât să măsoare în mod eficient competențele dobândite. Recomandăm *metoda proiectului*, o metodă atractivă pentru elevi deoarece implică învățare activă, colaborativă și creativă, oferindu-le libertate de exprimare și relevanță pentru viața reală. Proiectul permite elevilor să facă conexiuni între diferite discipline și domenii de studiu. Profesorul poate solicita fiecărui elev să aleagă un animal sau un ecosistem despre care să realizeze o cercetare amănunțită, incluzând aspecte precum habitatul, alimentația, comportamentul și conservarea. Elevii pot prezenta rezultatele fie sub forma unui raport scris, fie sub formă de prezentare digitală, iar acest proiect poate fi evaluat pe baza unor criterii clare (precizie științifică, creativitate, organizarea informației etc.).

Început ca parte a evaluării formative, *portofoliul tematic* poate fi folosit și pentru evaluarea sumativă. Profesorul poate evalua completitudinea portofoliului, calitatea muncii și progresul elevilor de-a lungul întregului semestru sau anual. Portofoliul poate fi realizat fizic dar și prin utilizarea aplicațiilor digitale, fie sub forma unor hărți conceptuale fie utilizând aplicația Padlet.

Iată câteva **repere privind o posibilă desfășurare a unei activități de învățare:**

- competențe specifice vizate:
 - 2.1 Formularea unor opinii, explicații, argumente pentru promovarea drepturilor animalelor
 - 2.2 Raportarea critică la opiniile și argumentele formulate de alte persoane în contextul unor dezbateri privind asigurarea și promovarea drepturilor animalelor
 - 3.1 Explorarea unui comportament responsabil în procesul de îngrijire și adopție a animalelor

Propunem ca activitate, *Proiectul*, care abordează problema adopției animalelor și se regăsește în domeniul de conținut *Îngrijirea și protecția animalelor*.

Etapale proiectului

Titlul proiectului: *Adoptă și Schimbă o Viață!*

Scopul proiectului:

Proiectul își propune să crească gradul de conștientizare în rândul elevilor cu privire la importanța adopției animalelor fără stăpân, să promoveze responsabilitatea în îngrijirea animalelor de companie și să faciliteze colaborarea între școli și adăposturile de animale.

Obiective:

- Informarea elevilor despre beneficiile adopției animalelor și despre importanța sterilizării și vaccinării acestora
- Organizarea unei campanii de informare și sensibilizare în comunitate privind adopția animalelor fără stăpân
- Încurajarea elevilor să participe la acțiuni de voluntariat în adăposturile de animale
- Dezvoltarea unor abilități de colaborare și comunicare prin implicarea elevilor în activități de grup și proiecte comunitare

Grup țintă:

- Elevii din clasele V-VI (proiectul poate fi adaptat și pentru alte cicluri de învățământ)

- Comunitatea locală (părinți, profesori, locuitori)

Durata proiectului:

- 6 săptămâni (proiectul poate fi adaptat în funcție de momentul demarării, de orarul școlii, de calendarul anului școlar etc)

Parteneri:

- Școala și cadrele didactice
- Adăposturi de animale locale (ONG-uri și/sau autorități locale)
- Medici veterinari din comunitate
- Părinți și voluntari din comunitate

Etapele proiectului:

a) Planificarea (Săptămâna 1)

Formarea echipelor de proiect:

Elevii vor fi împărțiți în echipe de câte 4-5 membri. Fiecare echipă va avea un rol specific în cadrul proiectului (echipa de comunicare, echipa de creație, echipa de organizare evenimente etc.)

Stabilirea responsabilităților:

Fiecare echipă va avea responsabilități clare, cum ar fi dezvoltarea de materiale de informare, organizarea de activități educative sau coordonarea cu partenerii locali

Întâlnirea cu partenerii:

Întâlnire între reprezentanții școlii și ai adăposturilor de animale pentru a stabili obiective comune și a coordona activitățile

Stabilirea unui calendar de activități:

Se va elabora un plan detaliat care va cuprinde datele și activitățile ce urmează să fie desfășurate în fiecare săptămână

b) Cercetarea și pregătirea materialelor (Săptămâna 2)

Cercetare despre adopția animalelor:

Elevii vor realiza cercetări despre beneficiile adopției, situația animalelor fără stăpân și bune practici în îngrijirea animalelor de companie. Informațiile vor fi prezentate în cadrul orelor de clasă

Elaborarea materialelor de informare:

Fiecare echipă va crea materiale de informare (afișe, pliante, prezentări/scurt metraj) despre adopția animalelor și îngrijirea responsabilă a acestora

c) Campanie de informare și sensibilizare (Săptămânile 3-4)

Prezentări în școală:

Fiecare echipă va organiza sesiuni de informare în cadrul școlii, unde vor prezenta elevilor din alte clase importanța adopției și îngrijirii animalelor

Campanie online:

Elevii vor lansa o campanie pe rețelele de socializare pentru a promova adopția animalelor din adăposturile locale. Aceasta poate include postări, videoclipuri scurte și infografice create de elevi

Organizarea unui eveniment de sensibilizare:

Se va organiza un eveniment la nivelul școlii sau în comunitate, unde elevii vor prezenta rezultatele cercetărilor lor și vor distribui materiale de informare părinților și comunității. Evenimentul poate include o expoziție de fotografii cu animale din adăposturi și povești de succes ale animalelor adoptate

d) Vizite și voluntariat la adăposturi (Săptămâna 5)

Vizite la adăposturile de animale:

Se vor organiza vizite la adăposturile locale de animale, unde elevii vor putea vedea animalele care așteaptă să fie adoptate și vor învăța despre activitatea adăposturilor

Activități de voluntariat:

Elevii vor putea participa la activități de voluntariat, cum ar fi curățarea adăposturilor, îngrijirea animalelor sau organizarea de evenimente de promovare a adopțiilor

e) Evaluarea și reflectarea (Săptămâna 6)

Evaluarea rezultatelor:

Fiecare echipă va prezenta un raport final cu activitățile desfășurate și rezultatele obținute (de exemplu, numărul de animale adoptate, numărul de persoane informate etc.).

Reflecție asupra proiectului:

Se va organiza o sesiune de discuții unde elevii vor reflecta asupra a ceea ce au învățat din proiect și cum pot aplica aceste cunoștințe în viitor. Această activitate poate include completarea unor chestionare de evaluare

Resurse necesare:

- Materiale de scris (hârtie, markere, postere)
- Acces la computere și internet pentru cercetare și campanie online
- Suport multimedia (proiector, camera video)
- Colaborare cu adăposturile de animale pentru facilitarea vizitelor și activităților de voluntariat
- Spațiu pentru organizarea evenimentelor de sensibilizare și expoziții

Evaluarea proiectului și diseminarea rezultatelor:

Evaluarea se va face pe baza unor indicatori, cum ar fi:

- Numărul de animale adoptate prin intermediul campaniei
- Gradul de implicare al elevilor în activitățile desfășurate (prezentări, voluntariat)
- Feedback-ul primit din partea comunității și al partenerilor

Diseminarea rezultatelor proiectului poate fi realizată printr-un articol în revista/ziarul școlii, pe site-ul școlii, la postul local de radio sau televiziune.

Completarea portofoliului personal

Elevii pot adăuga la portofoliu materialele rezultate din proiect: materiale de promovare, chestionare, fotografii, interviuri, articole publicate în mass-media, etc.

Întregul demers didactic din cadrul disciplinei opționale ***“Ora cu animale”*** pornește de la o abordare modernă, centrată pe dezvoltarea competențelor prin activități și conținuturi captivante, având ca principală temă, necuvântătoarele de lângă noi. Elevii sunt implicați activ în procesul de învățare, iar atenția este pusă pe formarea de atitudini pozitive față de animale și mediu. Aceste atitudini stau la baza formării motivației interioare a elevilor și contribuie la succesul lor școlar, transformându-i în cetățeni responsabili și implicați în protejarea vieții și a biodiversității.

Prin abordarea integrată a acestui opțional, elevii nu doar învață despre animale, ci dezvoltă o înțelegere profundă a rolului lor în ecosistem, a interdependenței dintre oameni și natură și a responsabilității morale de a proteja și respecta toate formele de viață.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Gardner Howard (2020), Teoria inteligențelor multiple, Edit. Curtea veche, București.

*** „Să învățăm despre animale!” Program de educație, Paws2Rescue, Change C.A.R.E.S. Red Panda, Save the dog and other animals, Newton Press,

*** Informații generale privind animalele sălbatice din mediul urban (2024), Fundația Visul Luanei, Centrul de salvare și reabilitare a Animalelor Sălbatice

*** Ordinul ministrului educației privind aprobarea Profilului de formare al absolventului nr. 6371/2023

Documente normative naționale:

- **Legea nr. 205/2004** privind protecția animalelor, cu modificările și completările ulterioare.

- **Legea nr. 60/2004** pentru aprobarea Convenției europene privind protecția animalelor de companie

- **Legea nr. 9/2008** pentru protecția animalelor utilizate în scopuri științifice
- **Legea nr. 227/2018** privind circulația vehiculelor cu tracțiune animală
- **Ordonanța de Urgență nr. 155/2001** privind aprobarea Planului Național de Acțiune pentru protecția animalelor.
- **Ordonanța de Urgență nr. 57** din 20 iunie 2007, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice

Documente europene și internaționale

- **Directiva 98/58/CE** a Consiliului din 20 iulie 1998 privind protecția animalelor în ferme.
- **Declarația Universală a Drepturilor Animalelor** adoptată de UNESCO în 1978.
- **Convenția Europeană pentru Protecția Animalelor de Companie** (Convenția de la Strasbourg) adoptată în 1987.
- **Codul Penal Internațional privind protecția animalelor** (în cadrul Convențiilor internaționale).
- **Convenția de la Berna** (Decizia 82/72/CEE – încheierea Convenției privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa)
- **Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES)**
- **Convenția privind protecția animalelor în timpul transportului internațional (1968)**
- **Convenția privind comerțul internațional cu specii pe cale de dispariție de faună și floră sălbatică (CITES, 1973)**
- **Regulamentul Consiliului (CE) nr. 1/2005** privind protecția animalelor în timpul transportului
- **Directiva 2010/63/UE** privind protecția animalelor utilizate în scopuri științifice
- **Convenția privind diversitatea biologică (1992)**

Resurse utile:

- <https://peteducationpartnership.org/learning-resources/england>
- <https://www.twinkl.ro/teaching-wiki/animale-salbatice-din-romania>
- <https://www.digitaliada.ro/>
- <https://www.c4c.ro/servicii/platforma-e-learning/> Platformă educațională creată în cadrul proiectului „Să redescoperim școala”, pentru copiii cu CES
- <https://kids.nationalgeographic.com/>
- <https://www.bbc.co.uk/bitesize>
- <https://www.exploratorium.edu/>
- <https://www.animaljam.com/en>
- <https://seaworld.org/animals/sounds/>
- <https://www.learningfornature.org/en/google-earth-stories/>
- https://www.inaturalist.org/pages/seek_app
- <https://lens.google/>
- <https://www.worldwildlife.org/teaching-resources>
- <https://www.petakids.com/>

GRUP DE LUCRU

Nume și prenume	Grad didactic/Titlu științific	Instituție de apartenență, localitate, județ
Petre-Ghiță Cristina	doctor	Inspectoratul Școlar Județean Ilfov

Barbu Daniela	Gradul I/doctor	Inspectoratul Școlar Județean Ilfov
Neagu Cătălina Luiza	Gradul I	Inspectoratul Școlar Județean Ilfov

CONSULTANȚI ȘTIINȚIFICI⁽¹⁵⁾

Nume și prenume	Funcție/Titlu științific	Instituție de apartenență
...	...	Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație
...	Inspector de specialitate/expert desemnat	Ministerul Educației / ...